

ÇAMURDAN KURABİYELER

-Kafamdaki Sorular-

Ramazan ATLI

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1631

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Eskiyeni Yayınları

Yayın No | Publication Number: 321

Kitap Adı: Çamurdan Kurabiyeler -Kafamdaki Sorular-

Book Title: Cookies Made of Mud -Questions on My Mind-

ISBN: 978-625-5536-34-1

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255536341

Yazar | Author: Ramazan ATLI | orcid.org/0000-0002-2246-4717

Kurum | Institution: Milli Eğitim Bakanlığı

ROR ID: ror.org/00jga9g46

Editör | Editor: Şule ATLI

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 214

Yayın Tarihi | Publication Date: Haziran | June 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Resimleyen | Illustrator: Ümmünur YURTSEV

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAB | Dinî konular: felsefe | Religion & beliefs: philosophy

BISAC: REL067000 | Din / Felsefe | Religion / Philosophy

THEMA: QRAB | Dinî felsefe / İnanç ve düşünce üzerine sorgulayıcı metinler | Religious philosophy / Enquiry into belief and thought

LC: BL51 | Din felsefesi | Philosophy of religion

Atıf Bilgisi | Cite as: Atlı, Ramazan. *Çamurdan Kurabiyeler -Kafamdaki Sorular-*. Ankara: Eskiyeni Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

ÇAMURDAN KURABİYELER

-Kafamdaki Sorular-

Ramazan ATLI

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Ramazan ATLI

1996 yılında Muğla/Köyceğiz'de doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra Gerede Anadolu Öğretmen Lisesi'nden 2014 yılında mezun oldu. Aynı yıl Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi eğitimine başladı. 2020 yılında lisans eğitimini tamamlayan yazar ara vermeden Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri (Din Felsefesi) alanında yüksek lisans eğitimine başladı. *Yeni Ateizm'de Ahlâkın Kaynağı Sorunu* başlıklı yüksek lisans teziyle 2023 yılında buradan mezun oldu. Yazarın teziyle aynı ismi taşıyan basılmış eseri bulunmaktadır. 2016 yılından 2022 yılına kadar Adalet Bakanlığı'nda İnfaz ve Koruma Memuru olarak görev yaptı. 2022 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nda Öğretmen olarak göreve başladı. Halen bu görevini sürdüren yazar evlidir.

Ramazan Atlı was born in 1996 in Köyceğiz, Muğla. After completing primary school, he graduated from Gerede Anatolian Teacher High School in 2014. In the same year, he began his studies at the Faculty of Theology at Pamukkale University. He completed his undergraduate education in 2020 and immediately pursued a master's degree in Philosophy and Religious Studies (Philosophy of Religion) at the Institute of Islamic Sciences at Pamukkale University. He graduated in 2023 with a thesis titled *The Problem of the Source of Morality in New Atheism*. A published work bearing the same title as his thesis is available. From 2016 to 2022, he worked at the Ministry of Justice as a Prison and Correctional Officer. In 2022, he started working as a teacher at the Ministry of National Education. The author, who is currently continuing this role, is married.

Kitap Hakkında

Çamurdan Kurabiyeler -Kafamdaki Sorular-

Çamurdan Kurabiyeler, günümüz gençliğinin dinle olan ilişkisini felsefi bir derinlikte ve anlaşılır bir dille ele alan bir eserdir. Ramazan Atlı, inanç, iman, Tanrı tasavvuru, özgür irade, kader, ahlak ve vahiy gibi temel konuları sorgulayan bir yaklaşım sunar. Kitap, özellikle “Yeni Ateizm”, “Apateizm” ve “başboşluk” gibi modern düşünce akımlarına karşılık verirken, okuyucuyu bireysel bir hakikat arayışına teşvik eder. Gençlerin dinle ilgili kaygı ve sorularını dikkate alarak, Tanrı'nın varlığı, peygamberlik, vahyin güvenilirliği gibi meseleleri aklın rehberliğinde tartışır.

Yazar, inançsızlık ya da ilgisizliğin gelişmişlik göstergesi olmadığını vurgulayarak, bilim ve dinin çelişmediğini, aksine birbirini tamamlayabileceğini örneklerle gösterir. Akıl, vicdan ve vahyin birlikte ele alınması gerektiğini savunur. Kitap boyunca yer yer kişisel anılar, ailevi bağlar ve kültürel unsurlarla duygusal bir bağ da kurulmuştur.

Ramazan Atlı bu eseriyle, özellikle lise ve üniversite çağındaki genç okuyuculara yönelik hem sorgulayıcı hem de açıklayıcı bir rehber sunmaktadır. Dinin dogmatik değil, düşünmeye ve anlamaya açık yönlerini öne çıkararak, okuyucuyu kendi düşünsel yolculuğuna davet eder. Anlatımı sade ve içtendir; derinlikli teolojik ve felsefi soruları erişilebilir bir dille aktarır.

Anahtar Kelimeler: İnanç; Yeni Ateizm; Vahiy; Ahlâk; Apateizm

About the Book

Cookies Made of Mud -Questions on My Mind-

Cookies Made of Mud (Çamurdan Kurabiyeler) by Ramazan Atlı is a reflective and accessible work that explores the relationship between modern youth and religion through a philosophical lens. The book critically engages with core religious concepts such as belief, faith, free will, destiny, morality, and divine revelation. Atlı addresses contemporary philosophical movements like New Atheism and Apatheism, inviting readers into a personal search for truth.

Written in a clear and engaging style, the book seeks to answer existential questions such as “Who am I?”, “Where did I come from?”, and “Where am I going?” with reason and logic while also respecting the emotional and spiritual dimensions of faith. Atlı emphasizes that religious disinterest or disbelief is not necessarily a sign of modernity or intellectual maturity. Instead, he advocates for a balanced view that harmonizes reason, conscience, and revelation.

Blending personal anecdotes with theological insights, the book especially targets high school and university students, providing them with a philosophical and spiritual guide. It questions whether God’s message has been properly understood and suggests that misunderstanding or misrepresentation of religion often leads to indifference.

Atlı’s approach demystifies religious dogma and opens a space for honest questioning. He challenges the reader to re-evaluate inherited beliefs and encourages a deeper understanding of religious principles within a modern context. Ultimately, the book promotes faith not as blind belief but as a rational and personal commitment.

Keywords: Faith; New Atheism; Revelation; Morality; Apatheism

İlk kitabımın basıldığı günlerdi. Güneşli bir ocak ayında Köyceğiz’de babamın evinde koyu bir sohbeta dalmıştık. Sobada kaynayan çayımız sohbeti iyice demlendirmişti. Konumuz ilk kitabımın basılması ve Din Felsefesi üzerineydi. Tanrı var mıdır? Varsa Peygamber göndermiş midir? Göndermişse hangi kutsal kitaba inanmalıyız? gibi sorulara aklın gücüyle cevaplar aramanın Din Felsefesi alanının işi olduğundan bahsediyordum. Bu esnada kardeşim Sevcan araya girdi. Sesi meraklıydı: “Eeeeeee...?” Bu meraklı aynı zamanda cesurca çıkışı, telefonuyla meşgul görünürken pür dikkat bizi dinlemesi, bu soruların içinde ne kadar büyük yer işgal ettiğinin göstergesiydi. Belli ki o da bu sorulara cevaplar aramaktaydı.

İşte bu kitap kardeşim Sevcan ve onun gibi dini soruları dillendirme cesareti göstermiş gençlerimize ithaf edilmiştir...

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	11
I. Sevgili Kardeşim.....	15
II. Allah ve Tanrı	15
III. İnanç ve İman	18
IV. Apateizm: İlgisizliğin Sessiz Çığılığı.....	21

BÖLÜM 1

HER ŞEYİN BAŞLADIĞI	31
I. İlk Hareket, Amaç ve Düzen: Başlangıçta Ne Vardı?	33
II. Evrimsel Başlangıç Mümkün Mü?.....	37
III. Başboşluk: Yaratan Fakat Müdahale Etmeyen Tanrı	46
IV. Coğrafyanın Kader Oluşu Üzerine	54
V. Müslüman Doğmayanların Ahiretteki Durumları	68
VI. Özgürlük, Kaza ve Kader	73
VII. Kötülük Problemi: İyi Bir Tanrı Kötülüğe Neden İzin Verir? --	78

BÖLÜM 2

DİN OLARAK İSLÂM	91
I. Kur'an'ı Anlamak.....	100
II. Anlam'a Ulaşma Gayretleri	106
III. İctihad: Din ve Değişen Zamanlar.....	112
IV. Güncel Dini Meseleler İstişare Toplantısı-1	117
V. Modern Zamanın Ruhu.....	124
VI. Arap Dili'ne İnen Vahiy	127
VII. İbadet Dili ve Ezan	131
VIII. İslam'da Kadın Algısı	134
IX. Hz. Hatice Gibi Olmak.....	156
X. Çok Eşlilik Gerçekten Ne Anlatıyor?	160
XI. Hz. Aişe ve Evlilik Yaşı: Tarihi Olaylar ve Modern Algılar....	163
XII. İbadetlerin Anlamı.....	168
XIII. Giyim Kuşam Özgürlüğü.....	170

BÖLÜM 3

BEKLENEN KURTARICI -----	173
I. Yasaktan Doğanlar-----	175
II. Beklenen Kurtarıcı-----	180
Son Söz Yerine: Akıl-Kalp Dengesi-----	192
SÖZLÜKÇE -----	197
KAYNAKÇA -----	203
DİZİN -----	211

ÖN SÖZ

Din, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bizlerin hayatında önemli bir yere sahiptir. Nitekim din insanlara bir yaşam tarzı sunmanın yanında onları belli bir dünya görüşü etrafında toplar. Ayrıca din, ritüelleri ile insanı bireysellikten toplumsal bir varlık olmaya doğru taşır. Fakat özellikle gençlerimize baktığımızda dinin etkisinin toplumdan giderek kalktığı görülecektir. Bunun birçok sebebi bulunmakla beraber bize göre en dikkate değer sebebi aklın ve sorgulamanın önem kazandığı çağımızda din adına ikna edici yaklaşım ve düşüncelerin yeterince gelişim gösterememiş olmasıdır. Yapılan birçok nitelikli çalışma çoğu zaman akademik düzeyde kalarak gençlerin dünyasında yer bulamamıştır. Bu nedenle, genel okuyucuyu da gözetecek açık ve sade bir dille bu çalışmayı yazmaya karar verdik. Eserimizde aklın faaliyetiyle “Ben kimim?”, “Nereden geldim?”, “Nereye gidiyorum?”, “İçerisinde bulunduğum evren nasıl oluştu?” gibi varoluşsal sorulara cevaplar aranmaktadır. Nitekim akıl evrensel bir yeti olarak bütün insanlarda bulunur.

Dinlerin insan yaşamına olumlu etki sunması beklenirken, günümüzde bunun tam tersine olumsuz bir yöne evrildiği gözlemlenmektedir. Dinin anlaşılmasında akıl ve vahiy dengesi çok önemlidir. Fakat günümüzde nakle giden yollara duyulan güven hayli sarsılmıştır. Bu eser akli başrole alacak, nakle yeniden gidebilmenin imkânını tartışacak, bunun için yollar arayacaktır. “Vahye güvenebilir miyim?”, “Vahye neden güvenmeliyim?” soru ve sorunları aklın faaliyetiyle çözümlenmeye çalışılacaktır. Bunun için Allah’tan gelen mesajın anlaşılması amacıyla yüzyıllarca zamanda geliştirilmiş yöntemlere başvurulacak hasır altında kalanlar gün yüzüne çıkarılmaya teşebbüs

edilecektir. Bu çabalar neticesinde vahyin etkisinin yönünün tayin edilmesi hedeflenmektedir.

Elinizdeki bu eser her insanın zihninde canlanmış olan, kimi zaman dile getirilemeyen, cesur insanlar tarafından dillendirilme onuruna erişen düşüncelerin özellikle ortaokul ve lise çağındaki gençlerimiz din hakkındaki soru ve sorunlarına cevaplar taşması amacıyla açık, anlaşılır bir dille kaleme alınması hedeflenerek yazılmıştır. Buna rağmen konumuz gereği bazı teknik terim ve ifadelerin kullanımı kaçınılmaz olmuştur. Bu ifadelerin anlamlarına kitabın sonunda ‘‘Sözlükçe’’ ismini verdiğim bölümde yer verilmiştir. Kelimelerin anlamları daha çok *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*’nin sitesinden *Güncel Türkçe Sözlük*’e müracaat edilerek yazılmıştır. Her ne kadar hitap ettiği kesim gençler olsa da anlaşılır dili sayesinde yediden yetmişe herkesçe okunup anlaşılması temennimizdir.

Öte yandan durmadan içimi kemiren bir başka soru bu eserin kaleme alınmasında etkili oldu: ‘‘*Kendimizi içinde bulunduğumuz bu inanç ve değerleri hakikat olduğu için mi savunuyoruz, yoksa iten içe yanılmaktan korksak da hakikat olmasını umduğumuz için mi savunuyoruz? Dinimizin aslı hak ve temiz bir din mi yoksa bizler mi onu temize çıkartmaya çabalıyoruz?*’’ Bu kitabın çıkış noktası işte bu sorgulamayla başladı. Gördüm ki bu sorular başta gençler olmak üzere birçok Müslümanın zihninde yer edinmişti.

Kitaplar kime ulaşacağı belli olmayan mehule yazılan mektuplardır. Ya şimdi ya da gelecekte mutlaka bu kitaptan beslenen beyinler olacaktır. abamız doğru bildiğimiz düşünceleri daha çok insana ulaştırma çabasıdır. Çünkü insan, savunduğu fikrin besleyicisidir. Bu savunuş o fikrin toplum içinde büyümesine aracılık eder. Dolayısıyla hangi fikrin büyümesine aracılık ettiğimize dikkat etmeliyiz.

Bizler hakikatin peşinde koşan izcileriz. Onu her koşulda aramaya devam ediyoruz. Bu eserdeki amacımız ulaşabildiği-

miz hakikatlerin daha fazla insana ulaştırılmasıdır. Bu süreçte öncelikle kitabın editörlüğünü üstlenme nezaketini gösteren, beni cesaretlendiren ve desteğini her zaman arkamda hissettiğim sevgili eşim Şule ATLI'ya; eserin son okumasını yapan, resimleyen ve eserin hazırlanması esnasında tavsiye ve yönlendirmeleriyle sunduğu büyük katkıdan dolayı Ümmünur YURTSEV'e; eserin son okumasını yapma nezaketini gösteren değerli meslektaşım Ümmühan ERDEM'e en kalbi teşekkürlerimi sunuyorum. Gayret bizden başarı Allah'tandır...

Ramazan ATLI
İstanbul/2025